

ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Μια μέθοδος ερμηνείας των ονείρων

Σάκης Τότλης
Συγγραφέας

Το αρχικό συμβάν

Η χωρο-συναισθηματική μέθοδος ερμηνείας των ονείρων βασίζεται σε κάποιες κοινές χωρικές σχέσεις που παρατηρούνται στη εγρήγορση και στο όνειρο, αλλά κάνει και ένα σημαντικό βήμα παραπέρα. Σύμφωνα με τη μέθοδο, για να συμβεί το όνειρο, πρέπει πρώτα και απαραίτητα να λάβει χώρα ένα συγκεκριμένο πραγματικό *αρχικό συμβάν* κατά την εγρήγορση αμέσως πριν από το όνειρο (συνήθως την προηγούμενη μέρα). Αυτό το πολύ πρόσφατο πραγματικό *αρχικό συμβάν* είναι που κατά κάποιον παράξενο τρόπο ξανα-συμβαίνει στο όνειρο, στο χώρο (και το χρόνο) της φαντασίας.

Το πρότερο συμβάν

Το «παράξενο» είναι ότι στο όνειρο δεν βλέπουμε καθόλου αυτό το *αρχικό συμβάν*, γιατί σε

πρώτο πλάνο φαίνεται ένα παλαιότερο συμβάν, όμοιο με το αρχικό συμβάν σημείο προς σημείο. Στο όνειρο φανερό είναι μόνο οι εικόνες/παραστάσεις από αυτό το άλλο συμβάν, που έλαβε χώρα πριν από το *αρχικό συμβάν* και πριν από το όνειρο. Γι' αυτό και το ονομάσαμε *πρότερο συμβάν* (Παράδειγμα 1).

Κρυφά και φανερά

Αυτές τις παλαιότερες εικόνες από τη μνήμη (Ξανα) βλέπουμε στο όνειρο και αυτές μόνο θυμόμαστε, όταν την άλλη μέρα ξυπνήσουμε και θυμηθούμε το όνειρο. Όμως, «από πίσω τους» είναι κρυμμένο σημείο προς σημείο, αθέατο, και το *αρχικό συμβάν* της προηγούμενης μόλις ημέρας, το οποίο αποτελεί το πραγματικό ενδιαφέρον του ονείρου. Όσο παράξενο και αν ακούγεται είναι σαν το αρχικό συμβάν να δίνει τα χωρικά σημεία (ίχνη) πάνω στα οποία θα ανακληθεί από τη μνήμη και θα (Ξανα)συμβεί

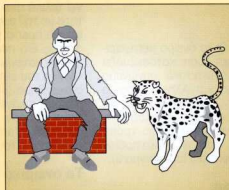
Παράδειγμα 1

1. ΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ

1. Αυτό συνέβη πραγματικά την προηγούμενη μέρα.

2. ΟΝΕΙΡΟ

2. Αυτό βλέπουμε στο όνειρο το ίδιο βράδυ. (Δε βλέπουμε καθόλου το σκυλί).

3. ΠΡΟΤΕΡΟ ΣΥΜΒΑΝ

3. Αυτό είχε συμβεί κάποτε στο παρελθόν, σε κάποιο πραγματικό πρότερο συμβάν.

φανερά ως όνειρο το παρόμοιο πρότερο συμβάν. Γι' αυτό παρατηρούμε στο όνειρο ίδιες χωρικές σχέσεις με το αρχικό συμβάν, αν και δε βλέπουμε ακριβώς την ίδια τελική εικόνα (σκυλί-ζώο), αλλά κάποια παρόμοια (λεοπάρδαλη-ζώο).

Τα πολλά πρότερα συμβάντα

Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι, για να αναβιώσει στο όνειρο κάποιο πρότερο συμβάν, θα πρέπει να έχει παρόμοια μορφή με το αρχικό συμβάν σημείο προς σημείο, για να έχει και την ίδια εσωτερική χωρική δομή στο επίπεδο και στα σημεία που ενδιαφέρουν το όνειρο (Παράδειγμα 2).

το κατάλληλο δομικό υλικό από τη μνήμη, για να κατασκευαστεί ένα ονειρικό ειδώλο παρόμοιο με το αρχικό. Το όνειρο, ακόμα και όταν έχει φανερά συμπυκνωμένες εικόνες από πολλά πρότερα συμβάντα, διατηρεί πάντα τη χωρική δομή του πρόσφατου αρχικού συμβάντος, αν και αυτό περνάει απαρατήρητο και παραμένει «αθέατο» μέσα στο όνειρο.

Το μετέωρο συναίσθημα

Δεν γίνονται όμως όνειρα το βράδυ όλα τα συμβάντα της προηγούμενης ημέρας, αλλά μόνο εκείνα που έμειναν συναισθηματικά ανολοκληρωτά και άφησαν μέσα στο θυμικό του υποκειμένου/ονειρευομένου κάποιο συναίσθημα με-

Παράδειγμα 2

1. ΑΡΧΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

A. ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΑΝΑΜΝΗΣΗΣ

B. ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΑΝΑΜΝΗΣΗΣ

Παρόμοιες εικόνες σε ό,τι αφορά τη χωρική δομή των σημαντικότερων για το όνειρο στοιχείων τους.

Ένα δίλημμα

Αντιλαμβανόμαστε, όμως, ότι με αυτές τις προϋποθέσεις μπορεί να προκύψει και ένα πολύ συγκεκριμένο δίλημμα: μπορεί να μην υπάρχει στη μνήμη πρότερη εικόνα ακριβώς όμοια με την αρχική εικόνα, όπως πραγματικά συμβαίνει πολύ συχνά, αφού οι αρχικές εικόνες είναι μοναδικές και συνήθως περιπλοκές.

Και η λύση του

Στις περιπτώσεις αυτές το όνειρο μεταχειρίζεται μια πολύ δημιουργική λύση: κατασκευάζει (συμπυκνώνει) μια εικόνα-εικαστικό συνώνυμο της αρχικής, επιλέγοντας κατάλληλα στοιχεία από πολλές και διαφορετικές πρόσφορες εικόνες του παρελθόντος, οι οποίες υπάρχουν μέσα στην αχανή μνήμη, δομώντας τα κατά τέτοιο τρόπο στη διάρκεια του ονείρου, ώστε το τελικό προϊόν να μοιάζει με την αρχική εικόνα (Παράδειγμα 3).

Η αθέατη δομική αρχή

Η αρχική εικόνα είναι η χωρική δομική αρχή, το υπόδειγμα βάσης του οποίου συμπυκνώνεται

τέωρο. Αυτές οι λίγο ή πολύ ενοχλητικές θυμικές εκκρεμότητες παραμένουν και προκαλούν το όνειρο. Άμεσο μέλημα του ονείρου είναι η ανακούφιση της ψυχής από την ενόχληση αυτού του μετέωρου και πλεονάζοντος θυμικού φορτίου από την προηγούμενη ημέρα.

Η θυμική ομοιότητα

Επομένως, η πρότερη εικόνα που θα επιλεγεί τελικά από το όνειρο, εκτός από την ομοιότητα με την αρχική ως προς τη δομή και τη μορφή, θα πρέπει να έχει και κάποιες θυμικές ομοιότητες. Θα πρέπει δηλαδή, τότε που τη βίωσε και την κατέγραψε στη μνήμη του ο ονειρευόμενος, να του είχε εμπνεύσει και κάποιο παρόμοιο συναίσθημα (κάτι πολύ φυσιολογικό, αφού παρόμοιες εικόνες μπορούν να προκαλούν και να εκπροσωπούν παρόμοια συναισθήματα). Τα αναβιωμένα συναισθήματα είναι χρήσιμα και για τις ανάγκες του ονείρου.

Το ονειρικό συμβάν

Στο όνειρο επανεμφανίζεται από τη μνήμη μια παλιά εικόνα, κυριολεκτικά ξανα-συμβαίνει, αναπαράγει το ίδιο συναίσθημα που είχε παρα-

γάγει όταν είχε πρωτοσυμβεί, και ταυτόχρονα εκπροσωπεί και το (παρόμοιο) αιωρούμενο συναισθήμα που εκκρεμεί από την περασμένη ημέρα.

Τα όνειρα φανερά περιέχουν τις παλαιότερες εικόνες κάποιων *πρότερων συμβάντων*, κρυφά έχουν τη χωρική δομή του *αρχικού συμβάντος*, και περιέχουν παρόμοια συναισθήματα επλεκτικά και από τα δύο.

Χώρος και συναισθήμα

Για τους λόγους αυτούς η μέθοδος ερμηνείας των ονείρων που εξετάζουμε ονομάστηκε χωρο-συναισθηματική. Επειδή μάλιστα ο χώρος έχει πάντα αυστηρή σχετικότητα με το χρόνο, υπονοείται και ως χωρο-(χρόνο)-συναισθηματι-

σασε ραντεβού για τις έξι το απόγευμα στο γραφείο μου. Ήρθε και μου αφηγήθηκε το όνειρο που ακολουθεί. Στη συνέχεια, απαντώντας στις συγκεκριμένες μαιευτικές ερωτήσεις μου, πολύ γρήγορα μου ανέφερε και τα δύο πραγματικά συμβάντα, *αρχικό* και *πρότερο*, που προηγήθηκαν του ονείρου και το προκάλεσαν. Συναντήθηκα με τον Βασίλη συνολικά πέντε φορές και συζητήσαμε εξονυχιστικά όλα αυτά, τις δύο φορές με τη διακριτική παρουσία του φίλου νευρολόγου και ψυχιάτρου που μου τον σύστησε.

Η σειρά των συμβάντων

Τα γεγονότα αναλύονται στη συνέχεια με τη σειρά που τα παρουσίασε ο Βασίλης σ' εμένα

Παράδειγμα 3

1. ΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ

1. Αυτή την εικόνα είδαμε την προηγούμενη μέρα.

2. ΟΝΕΙΡΟ

2. Αυτό το όνειρο βλέπουμε το βράδυ. (Η αρχική εικόνα περνάει απαρατήρητη).

3. ΠΡΟΤΕΡΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ (A+B)

3. Αυτά είχαμε δει κάποτε στο παρελθόν, στα πρότερα συμβάντα (A+B), και ήταν στη μνήμη μας.

κή. Ό,τι δηλαδή είπαμε ως τώρα για το χώρο ισχύει ακριβώς και για το χρόνο.

Η αναλυτική ερμηνεία του ονείρου που ακολουθεί είναι ένα καλό παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου στην πράξη και μια ευκαιρία για εκτενέστερη παρουσίαση της θεωρίας.

«Η ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΜΙΚΡΟΥΛΑ»* (Η χωρο-συναισθηματική ερμηνεία ενός ονείρου)

Το Σάββατο 26.6.98, στη μία το μεσημέρι, μου τηλεφώνησε ένας φίλος νευρολόγος και ψυχίατρος, ο οποίος έχει διαβάσει τα βιβλία μου για τη χωροσυναισθηματική ερμηνεία των ονείρων, και μου είπε ότι κάποιος καλός του φίλος και περιστασιακός πελάτης του αφηγήθηκε ένα πολύ ενδιαφέρον όνειρο που είχε δει την προηγούμενη μέρα (Παρασκευή 25.6.98).

Μου έδωσε τον αριθμό του τηλεφώνου του και μου είπε ότι τον έλεγε Βασίλη Π., ότι ήταν μεσόκοπος (47 χρόνων), δημόσιος υπάλληλος, ανύπαντρος, διανοούμενος και συνεργάσιμος. Του είχε μιλήσει για μένα και περίμενε το τηλεφώνημά μου.

Τηλεφώνησα αμέσως στον Βασίλη και κλεί-

και όχι με τη σειρά που συνέβησαν σε αυτόν. Όταν τα δει κανείς με την πραγματική τους σειρά, όλα φαίνονται απλά και εύλογα, εγώ όμως άκουσα από τον Βασίλη μόνο ένα «μυστηριώδες» όνειρο και παρήγαγα τα υπόλοιπα δουλεύοντας «προς τα πίσω», προς το παρελθόν μέσα στη μνήμη του. Έτσι, με αντίστροφη φορά μέσα στο χρόνο, τα παρουσιάζω και εδώ ένα ένα.

Ο Βασίλης είχε έρθει με την πρόθεση να μου πει μόνο το όνειρό του, χωρίς να υποψιάζε-ται τίποτα από τα υπόλοιπα. Και πώς θα μπορούσε άλλωστε; Μόνο η χωρο-συναισθηματική θεωρία υποστηρίζει ότι το όνειρο είναι ένα συγκεκριμένο εσωτερικό συμβάν που λαμβάνει χώρα ύστερα από ένα παρόμοιο *αρχικό συμβάν* της αμέσως προηγούμενης εγρήγορσης, με εικόνες «δανεικές» από κάποιο ακόμη παλαιότερο, αλλά επίσης παρόμοιο *πρότερο συμβάν*.

Τα τρία συμβάντα αναλυτικά

1. Το όνειρο (Η θλιμμένη μικρούλα)

Η ερμηνεία αυτή άρχισε το Σάββατο 26.6.98, το απόγευμα κατά τις 6. Την περασμένη μόλις ημέρα, Παρασκευή 25.6.98 περίπου στις 2.30 μ.μ., ο Βασίλης επέστρεψε από τη

δουλειά στο σπίτι του, κοιμήθηκε αμέσως και είδε το εξής όνειρο:

Φάση Α': Βρισκόταν σε έναν εξωτερικό χώρο (σχεδ. 1) και είχε εμπλακεί με κάποιον σε μια αδιάφορη και ενοχλητική κουβέντα (στην οποία ο ίδιος απαντούσε με μισολόγια: «Ναι... Μάλλον... Θα δούμε...»), όταν πέρασε από μπροστά του, από αριστερά προς τα δεξιά του, μια πολύ καλοντυμένη και όμορφη μικρούλα. (Κάποιος του ψιθύρισε συνθηματικά ότι η μικρούλα είναι «1+1», εννοώντας ότι είναι μόλις 11 χρόνων.) Η αριστοκρατική αυτή μικρούλα βάδιζε πολύ θλιμμένη, πικραμένη, γιατί είχε αποτύχει σε κάποιες εξετάσεις.

Φάση Β': Ο Βασίλης ξεκίνησε ανήσυχος στο κατόπι της από κάποια απόσταση. Η μικρούλα έστριψε δεξιά και αυτός ξωπίσω της επίσης. Προς στιγμή φοβήθηκε μήπως το κορίτσι ακολουθήσει κάποια επικίνδυνη πορεία προς τα δεξιά πάλι («προς κάποιο συγκεκριμένο επικίνδυνο σημείο»), αλλά αυτή έστριψε αριστερά. Έστριψε και αυτός ξωπίσω της. Τότε, όμως, ξαφνικά έγινε σκοτάδι γύρω του. («Σαν να βρέθηκα σε ένα δωμάτιο με τα φώτα κλειστά», λέει ο ίδιος.) Έστριψε αμέσως το βλέμμα αριστερά του και είδε τον ίδιο άνθρωπο, που του μιλούσε στην αρχή του ονείρου, αλλά ενώ τότε δεν τον είχε προσέξει καθόλου, τώρα είδε ότι ήταν ένας γέρος με πυκνά άσπρα μαλλιά και καθαρό βλέμμα (δεν τον παρεξήγησε που ακολούθησε το κοριτσάκι).

«Πώς είπαμε ότι σε λένε;», τον ρώτησε αμέσως ο Βασίλης.

«Αχιλλέα», απάντησε ο γέρος και άρχισε να

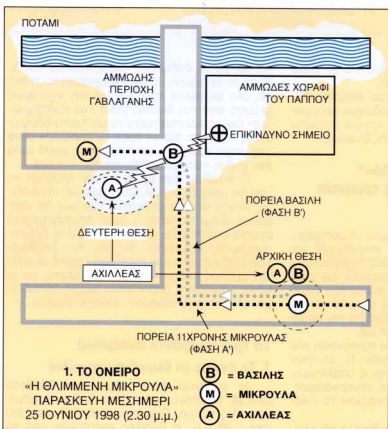
του εξιστορεί αναλυτικά την πολύ θλιβερή ζωή του. Σύμφωνα με τα λόγια του, ο Αχιλλέας ήταν ένας άγιος 70 χρόνων, φανατικά πουριτανός, καθόλου ευχαριστήσιμος από τη ζωή που είχε επιλέξει. «Πολύ καλά κάνεις εσύ, Βασίλη», του είπε, «που στη ζωή σου αποφύγεις τα άκρα ανάμεσα στον φανατικό πουριτανισμό και την κραιπάλη!» (Σχεδιάγραμμα του ΟΝΕΙΡΟΥ).

2. Αρχικό συμβάν (Στο γραφείο)

Φάση Α': Μία ώρα πριν κοιμηθεί και δει αυτό το όνειρο (την ίδια ημέρα, Παρασκευή 25.6.98, περίπου στη 1.30 μ.μ.), ο Βασίλης ήταν καθισμένος στο γραφείο του και είχε εμπλακεί σε μια βαρετή και ενοχλητική συζήτηση με τους συναδέλφους του, όταν πέρασε έξω από την ανοιχτή πόρτα μια ωραία νεαρή (το πολύ 25 χρόνων) υπάλληλος από κάποιο διπλανό γραφείο (Τασούλα). Αυτός (47 χρόνων) τη γλυκοκοίταζε από καιρό, αλλά προσπαθούσε να κρύψει από τους συναδέλφους του γραφείου (κρατούσε μετώπρα) τα αιτήριά της για τη μεγάλη διαφορά ηλικίας αισθημάτων του. Αυτή τη φορά, όμως, το θέμα δεν συνεπήρε. «Ήταν η πρώτη φορά που την είδα να φοράει λευκό παντελόνι στο γραφείο. Καλοσιδερωμένο, κολλητό και πολύ ωραίο πάνω της».

Φάση Β': Πολύ γρήγορα ο Βασίλης σηκώθηκε από το γραφείο του και πήγε προς το γραφείο της νεαρής. Στάθηκε όρθιος έξω από την πόρτα της, ακριβώς ανάμεσα στο γραφείο της και σ' ένα διπλανό γραφείο, αριστερά (σχεδ. 2).

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ

Οι δύο πόρτες ήταν δίπλα δίπλα ανοιχτές. Από το ενδιάμεσο σημείο όπου στεκόταν, αν έστριβε το κεφάλι του δεξιά έβλεπε την Τασούλα, ενώ αν το έστριβε αριστερά έβλεπε έναν ηλικιωμένο συνάδελφο με πυκνά λευκά μαλλιά, με τον οποίο κατά καιρούς είχε κάποιες φιλικές συζητήσεις.

Ο Βασιλής, λοιπόν, στάθηκε όρθιος σε εκείνο το πολύ στρατηγικό σημείο και αφού αντάλλαξε προσχηματικά λίγες αδιάφορες κουβέντες με τον ασπρομάλλη συνάδελφο στα αριστερά του, έστρεψε το κεφάλι του δεξιά και πέταξε ένα «πειρακτικό» σχόλιο στην όμορφη νεαρή με το λευκό παντελόνι.

Τότε όμως, ξαφνικά και αναπάντεχα, άκουσε από πίσω του και δεξιά του μια χαμηλόφωνη καυστική παρατήρηση από κάποια ηλικιωμένη και ασηπτηρή συνάδελφο. «Δεν ντρέπεσαι Βασιλή... Την πιτσιρίκα...»

Ο Βασιλής τα έχασε για λίγο, αλλά μετά, αδιάφορος τάχα, έστρεψε το κεφάλι αριστερά και συνέχισε την κουβέντα με τον ηλικιωμένο συνάδελφο στο αριστερό γραφείο, ο οποίος δεν άκουσε, δεν αντιλήφθηκε και δεν παρεξήγησε τίποτα από όσα έγιναν μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα (κοίταζε τον Βασιλή με αθώο βλέμμα) (Σχεδιάγραμμα ΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ).

3. Πρότερο συμβάν (Στην αυλή του σπιτιού)

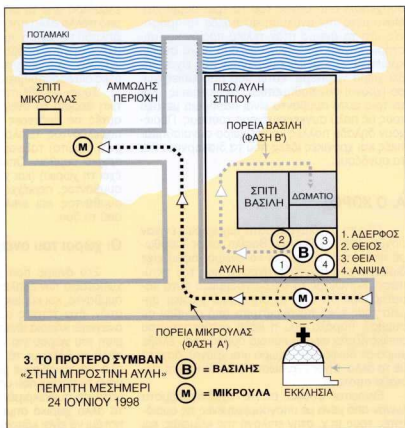
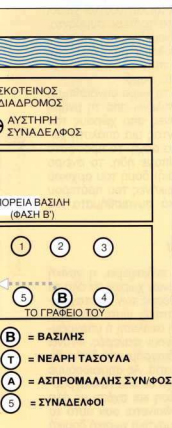
Φάση Α': Πριν ακόμα συμβούν αυτά, την Πέμπτη το μεσημέρι (24.6.98), ο Βασιλής καθόταν

στην μπροστινή αυλή του σπιτιού του παρά με κάποιους στενούς συγγενείς του (σχεδ. 3) και είχε εμπλακεί μαζί τους σε κάποια βαρετή και ενοχλητική συζήτηση, όταν πέρασε από το δρόμο μπροστά τους, από αριστερά προς τα δεξιά τους, μια άνετη, αεράτη και καλοντυμένη μικρούλα, η οποία, όπως λέει ο Βασιλής, έδειχνε πάνω από 17 χρόνων (αν και ο ίδιος υποψιάζεται ότι μπορεί να ήταν μικρότερη). Όταν η μικρούλα έφτασε στο ύψος τους, χωρίς να σταματήσει ή να κόψει το βήμα της, έστρεψε το κεφάλι της προς το μέρος τους και είπε ένα πολύ άνετο και αεράτο «Για σου! Τι κάνεις;», στην ανιψία του Βασιλή που καθόταν στα αριστερά του.

Συνεπαρμένος ο Βασιλής ακολούθησε με πολύ θαυμαστικό βλέμμα την όμορφη μικρούλα που έφευγε προς τα δεξιά. Αμέσως, όμως, αναγκάστηκε να συμμαζευτεί, γιατί το βλέμμα του συνάντησε το πολύ ασηπτηρό βλέμμα του θείου που καθόταν στα δεξιά του. Ο Βασιλής έστρεψε αμέσως το κεφάλι του αριστερά και ρώτησε αδιάφορα τάχα την ανιψία του: «Ποιανού κορίτσι είναι αυτή;». Η ανιψία του, ανυποψίαστη και αθώα, του απάντησε αμέσως, αλλά ο Βασιλής κατάλαβε ότι γύρω του η ατμόσφαιρα είχε παγώσει.

Φάση Β': Πολύ γρήγορα ο Βασιλής, με συγκεκριμένα αμφιλεγόμενα συναισθήματα μετέωρα μέσα του, σηκώθηκε και πήγε στο δωμάτιο του στην πίσω αυλή, ακολουθώντας αρχικά την ίδια κατεύθυνση που είχε ακολουθήσει η μικρούλα και νεορά σίγουρα ακολουθώντας την πορεία της ως το σπίτι της (Σχεδιάγραμμα του ΠΡΟΤΕΡΟΥ ΣΥΜΒΑΝ).

ΠΡΟΤΕΡΟ ΣΥΜΒΑΝ

Τελική χώρο-συναισθηματική διευθέτηση

Η πραγματική αλληλουχία των γεγονότων

Αν βάλουμε τώρα τα τρία αυτά συμβάντα στην πραγματική τους σειρά, καταλαβαίνουμε καλύτερα τι συνέβη, πώς και γιατί.

1. Πρότερο συμβάν (Στην αυλή του σπιτιού - Πέμπτη 24.6.98, μεσημέρι)

Περνάει από μπροστά του η αεράτη 17χρονη μικρούλα. Ο ίδιος την ακολουθεί με θιαμιστικό βλέμμα, εισπράττει ένα αυστηρό επιπληκτικό βλέμμα από το θείο του, αλλά βρίσκει καταφύγιο στα λόγια και στο αθώο βλέμμα της ανίψιας του.

2. Αρχικό συμβάν (Στο αναρτογραφείο - Παρασκευή 25.6.98 - 1.30 μ.μ.)

Την άλλη μέρα περνάει από μπροστά του η συναρπαστική νεαρή υπάλληλος με το λευκό παντελόνι. Ο ίδιος την ακολουθεί ως το γραφείο της, την περιρρέει, εισπράττει μια καυστική επίπληξη από την ηλικιωμένη συνάδελφο, αλλά βρίσκει καταφύγιο στα λόγια και στο αθώο βλέμμα του ηλικιωμένου συναδέλφου.

3. Ονειρικό συμβάν (Η θλιμμένη μικρούλα - Παρασκευή 25.6.98 - 2.30 μ.μ.)

Μία ώρα αργότερα, με αυτές τις εκκρεμότητες μέσα του, κοιμάται και βλέπει το όνειρο με την αριστοκρατική θλιμμένη μικρούλα, στο οποίο συνέβησαν όλα αυτά τα «πολύ μυστηριώδη», όπως μου είπε. Ανομιμώστας δεν είχε συσχετίσει από μόνος του τα τρία συμβάντα. Μόνο μετά την ανάλυση αυτή είδε το προφανές, ότι το όνειρο ήταν τελικό προϊόν και αυστηρά λογική συνέπεια των δύο πολύ συγκεκριμένων παρόμοιων συμβάντων που είχαν λάβει χώρα νωρίτερα, κάτω από παρόμοιες χωρο-χρόνο-συναισθηματικές περιστάσεις. Και τα τρία αυτά συμβάντα είναι παρόμοια μεταξύ τους με πολύ συγκεκριμένους τρόπους. Περιέχουν δηλαδή πολλές κοινές χωρο-συναισθηματικές και χρονικές ιδέες που τα διαπερνούν και τα συνδέουν.

A. Ο ΧΩΡΟΣ

Όλα τα σχεδιαγράμματα των χώρων έγιναν αρχικά από τον ίδιο τον Βασίλη, όπως διόρθωσε πολύ προσεκτικά και το όνειρο, αφού είχε διαβάσει ένα πρώτο αντίγραφο που του εκτύπωσε. Κοιτώντας τα σχεδιαγράμματα αυτά παρατηρούμε ότι όλα τα σημαντικά χωρικά σημεία τους είναι πανομοιότυπα από συμβάν σε συμβάν, παρόλο που η κάθε κατάσταση που απεικονίζεται αφορά κάποιο συμβάν που έλαβε χώρα σε διαφορετικό χώρο (και χρόνο), άσχετα με τα άλλα. Είναι εντυπωσιακό ότι το καθετί ταιριάζει απόλυτα.

Εννοείται φυσικά ότι τα σχεδιαγράμματα έγιναν από μένα με υπογραμμισμένες τις ομοιότητες τους (π.χ. στην επιλογή της κλίμακας και

κάποιων αποστάσεων), όμως η δυνατότητα για κάτι τέτοιο υπήρχε εξ αρχής και είναι καταπληκτική. Είναι περισσότερο από φανερό ότι εξ αρχής η αντίληψη, ο νους και η συνείδηση του Βασίλη λειτούργησαν επαγωγικά, συσχετίζοντας την κάθε κατάσταση σε χωρική (πρώτα) σχέση με τις άλλες. Όπως επίσης είναι φανερό ότι απόλυτη αρχή για όλες τις χωρικές συντεταγμένες είναι πάντα ο ίδιος ο Βασίλης, στη φαντασία και τη μνήμη του οποίου συνέβησαν και καταγράφηκαν ένα ένα αυτά τα συμβάντα και τελικά το όνειρο.

Η επαγωγή (Ο ένας χώρος πάνω στον άλλο)

Παρατηρώντας τα σχεδιαγράμματα καταλαβαίνουμε ότι στο όνειρο υπάρχουν πολύ περισσότερα από όσα πιάνει το μάτι. Υπάρχουν σχεδόν ταυτόχρονα χώροι από πολλές πραγματικές τοποθεσίες που θυμάται ο Βασίλης από προηγούμενα πραγματικά συμβάντα (αρχικό και πρότερο ή πρότερα), η μία πάνω στην άλλη, έτσι που να καθίστούν το τοπίο του ονείρου πολυεπίπεδο και τη δράση στο όνειρο να συμβαίνει ως μία ταυτόχρονη επίγνωση σε περισσότερους από έναν «πραγματικούς» χώρους του παρελθόντος, που είναι παρόντες στο όνειρο.

Με άλλα λόγια, φαίνεται ότι στη διάρκεια του ονείρου υπάρχουν «ταυτόχρονα» στη φαντασία πολλοί παρόμοιοι χώροι και η γραμμική νόηση πηγαίνει από τον ένα χώρο (και το ένα επίπεδο) στο άλλο. Όπως εξελίσσεται το όνειρο και ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες μπορούν στο βασικό πρότερο συμβάν να προστεθούν ελεύθερα από τη μνήμη νέοι κατάλληλοι χώροι από πολλά άλλα πρόσφορα πρότερα συμβάντα. Δηλαδή το όνειρο συμβαίνει όπως τα κινούμενα σχέδια, με την προέλευση πολλών παρόμοιων διαφανειών, της μιας πάνω στην άλλη, με ελάχιστες διαφοροποιήσεις κάθε φορά.

Σύμφωνα μάλιστα με τη χωρο-συναισθηματική θεωρία το όνειρο επιλέγει από τη μνήμη αυτές τις πρότερες εικόνες από χώρους του παρελθόντος, ακολουθώντας μία απόλυτη χωρική (πρώτα) ταξινομούσα αρχή: το πρόσφατο αρχικό συμβάν. Όπως είπαμε ήδη, το όνειρο έχει τη χωρική (και χρονική) δομή του αρχικού συμβάντος, περιέχει τις εικόνες του πρότερου συμβάντος και επιλεκτικά συναισθήματα και από τα δύο.

Οι χώροι του ονείρου

Στο όνειρο που μας ενδιαφέρει, η γενική χωροταξία των εμπλεκόμενων χώρων σε όλα τα συμβάντα, και κυρίως οι θέσεις των πρωταγωνιστών, έχει τέτοιες ομοιότητες, ώστε δεν είναι αναγκαία κάποια ιδιαίτερη ανάλυση ή υπογράμμιση του χώρου για να γίνουν φανερές. Φτάνει απλά να βάλουμε τα σχεδιαγράμματα δίπλα δίπλα και να ρίξουμε μια ματιά. Ας σημειώσουμε μόνο το ποτάμι που υπάρχει σε όλα τα διαγράμματα σε συγκεκριμένη θέση και σχέση με όλα τα άλλα χωρικά σημεία. Φαίνεται σαν αυτό το ποτάμι να είναι κάποια σημαντική χωρική δομική

αρχή για την επιλογή των χώρων.

Να αναφέρουμε επίσης ότι, απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις μου, ο Βασιλης μου είπε ότι ο χώρος του ονείρου του θύμιζε έντονα μια συγκεκριμένη περιοχή (Γαβλαγάνη), όπου βρισκόταν το χωράφι του παιπτού του (σχεδ. 1). Όλη εκείνη η περιοχή ήταν αμμουδιάς, με μια σκούρα άμμο, επειδή βρέχονταν από τα νερά κάποιου παρακείμενου ποταμού.

Εξαιρετική γαίη η επιλογή του ονείρου. Εκεί βρέθηκε ο Βασιλης, όταν ξαφνικά έγινε γύρω του σκοτάδι: στη σκοτεινή βρεγμένη άμμο. Ήταν σαν να τίναξε και να έπεσε από πάνω του στη γη κάποιο ανεπιθύμητο υγρό φορτίο και να μουσκεψε την άμμο γύρω του.

B. Η ΔΡΑΣΗ (στο χρόνο)

Οι χωρικές σχέσεις που αναφέρθηκαν πρώτες (για τις οποίες περισσότερο παρατήρησα με παρά αναλύσαμε) αφορούν και στην ουσία συνολικών κάποιων παρομοίων γενικών καταστάσεων που υπάρχουν και στα τρία συμβάντα. Όμως αυτά είναι «συμβάντα» και όχι στατικές «καταστάσεις». Εξάλλου «συμβάντα» τα είπαμε από την αρχή και όχι τυχαία, αφού όλα περιέχουν κάποια πολύ συγκεκριμένη δράση, με γραμμική ανελίξη στο χρόνο. Η δράση αυτή των πρωταγωνιστών τα καθιστά «συμβάντα», γιατί είναι πολύ σημαντική και στην πραγματικότητα και στο όνειρο. Γι' αυτό, εκτός από τις πολύ βασικές χωρικές και συναισθηματικές αναλύσεις των διαφόρων συμβάντων, καλό θα ήταν να κάνουμε και κάποιες αναλύσεις που να αφορούν τη χρονική τους αλληλουχία, όπως αυτή εγκαθίσταται από τις πράξεις (ενέργειες) των πρωταγωνιστών μέσα στο χώρο όλων των συμβάντων. Επειδή μάλιστα οι βασικοί πρωταγωνιστές σε όλα τα συμβάντα είναι πάντα δύο (ο Βασιλης και κάποια νεαρή κάθε φορά), η δράση αυτή καλό είναι να χωριστεί σε δύο χρονικές φάσεις, ανάλογα με τη δράση της νεαρής (Φάση Α') ή του Βασιλη (Φάση Β'). Σύμφωνα λοιπόν με αυτόν το διαχωρισμό σε όλα τα συμβάντα πρώτα δρα (βαδίζει) η νεαρή (Φάση Α') και μετά την ακολουθεί ο Βασιλης (Φάση Β').

H αλληλουχία της δράσης αναλυτικά

ΦΑΣΗ Α'

1. Στην αρχή, σε όλα τα συμβάντα, ο Βασιλης ακούει κάποιες βαρετές κι ενοχλητικές συζητήσεις.

2. Μετά, επίσης σε όλα τα συμβάντα, κάποιο όμορφο και αιταίοστο για την ηλικία και τη μικροαστική ηθική του Βασιλη νεαρό κορίτσι περνάει από αριστερά προς τα δεξιά του.

ΦΑΣΗ Β'

3. Στη συνέχεια δρα ο Βασιλης, ο οποίος ακολουθεί την πορεία της από κάποια απόσταση.

4. Μετά, υπάρχει μια μικρή διαφοροποίηση της δράσης ανάμεσα στο πρότερο συμβάν και στα (χωροχρονικά) πανομοιότυπα άλλα δύο συμβάντα, αρχικά και ονειρικά (σ.σ. ομοιότητα σύμφωνη με τη θεωρία). Συγκεκριμένα:

α. Στο πρότερο συμβάν, ο Βασιλης ηγηγάνει δεξιά και μετά πάλι δεξιά ως το σπίτι του, ως το δωμάτιό του, ακολουθώντας μόνο με τη διευρεμένη φαντασία του την πορεία του κορπιού αριστερά ως το σπίτι της.

β. Στο αρχικό συμβάν, ακολουθεί τη νεαρή ως το γραφείο της (ατριβώντας πρώτα δεξιά και μετά αριστερά).

γ. Στο όνειρο, επίσης, όπως ακριβώς και στο αρχικό συμβάν, ακολουθεί τη θλιμμένη μικρούλα πρώτα δεξιά και μετά αριστερά (ύστερα από κάποια αγωνία αν αυτή θα στρίψει δεξιά προς κάποιο «επικίνδυνο σημείο») και φτάνει ξυπνών της ως το σημείο που ξαφνικά σκοτεινιάσαν όλα γύρω του.

δ. Κατόπιν, σε εκείνο το χωρικό και χρονικό σημείο, συμβαίνει στο όνειρο η κορυφή του δράματος με αυστηρά επιλεγμένο χωρο-συναισθηματικό υλικό από τα δύο προηγούμενα συμβάντα.

α. Στο πρότερο συμβάν, ο Βασιλης βρίσκεται στο μοναχικό δωμάτιό του και αναπολεί με πίκρα το περιστατικό με το κορίτσι του θαύματος όπως αυτό πέρασε από μπρος του, το αυστηρό βλέμμα που εισέπραξε από το θείο, τη ζωή του όλη.

β. Στο αρχικό συμβάν, βρίσκεται ακριβώς ανάμεσα στις δύο πόρτες των γραφείων, ανταλλάσσει λίγες προσηγηματικές κουβέντες με τον ασπρομάλλη συνάδελφο αριστερά, «πειράζει» την όμορφη νεαρή με το άσπρο παντελόνι δεξιά, για να εισπράξει σαν αστροπελίτη από δεξιά και πίσω του μια καυστική επίπληξη από την ασθητή ηλικιωμένη συνάδελφο.

γ. Στο όνειρο, με την πρώτη ματιά δε φαίνεται να υπάρχει τίποτα από όλα αυτά (εκτός από κάποιο αόριστο στιγμιαίο φόβο για κάποιο «επικίνδυνο σημείο» δεξιά). Μόνο ξαφνικά (πίως και γιατί τόσο ξαφνικά); βρίσκεται σε ένα σκοτεινό δωμάτιο με τα φώτα σβηστά.

Αυτό που μπορούμε να δούμε και να πούμε αμέσως είναι ότι, αν και λείπει από το όνειρο η καυστική επίπληξη, είναι παρόν το αιτιώδες: το σκοτεινό δωμάτιο. Επειδή εμείς γνωρίζουμε ότι, σύμφωνα με τη χωρο-συναισθηματική θεωρία, στο όνειρο ξανασυμβαίνει το αρχικό συμβάν με χωρο-χρονική πιστότητα, γνωρίζουμε και ότι εκείνη ακριβώς την αντίστοιχη χωρο-χρονική στιγμή στο αρχικό συμβάν ο Βασιλης προσεγγίστηκε ξαφνικά και ανώμαλα στην πραγματικότητα από την καυστική επίπληξη της ηλικιωμένης συνάδελφου και υποχρεώθηκε να κοιτάξει έξω και γύρω του και αυτό που είδε ήταν ο σκοτεινός διάδρομος.

(Σημείωση: Εγώ, ο συγγραφέας, επισκέφθηκα τον μακρύ διάδρομο έξω από το γραφείο του Βασιλη και είδα ότι είναι πραγματικά πολύ σκοτεινός με τον ήλιο να λάμπει έξω, γιατί έχουν κλείσει εντελώς με κάτι μεγάλα έπιπλα το μοναδικό παράθυρο, ενώ και τα παντζούρια του απ' έξω είναι πάντα κλειστά).

Γι' αυτό και στο όνειρο βρέθηκε ξαφνικά: «...σε ένα δωμάτιο με τα φώτα σβηστά». Γιατί και στο αρχικό συμβάν, ενώ μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν έβλεπε γύρω του («έβλεπε» μέσα στο νου του το συναρπαστικό είδωλο της δευκοτυμένης νεαρής), ξαφνικά υποχρεώθηκε της βίας να κοιτάξει έξω και γύρω του το σκοτει-

νό διάδρομο. Και αμέσως μετά ένα σωσίβιο στ' αριστερά του: τον αθώο και φιλικό ηλικιωμένο συνάδελφο με τα άσπρα μαλλιά.

Πραγματικά, λοιπόν, και φανερά σε εκείνο το αντίστοιχο χωρο-χρονικό σημείο, και στο όνειρο και στο αρχικό συμβάν, γύρω του υπήρχε σκοτάδι και στ' αριστερά του ένας ηλικιωμένος με άσπρα μαλλιά και αθώο βλέμμα. Είπαμε ότι η προσβλητική γενεσιουργός αιτία μπορεί να αποσιωπηθεί εντέχια από το όνειρο, αλλά υπάρχουν όλα τα αποτελέσματά της.

(Σημείωση: Μεταφορώντας το όνειρο ένα χρόνο μετά, συνειδητοποιήσα ότι ποτέ δεν ρώτησα τον Βασίλη), αν ήταν σκοτεινό (π.χ. με παντζούρια κλειστά) και το δωμάτιό του στο σπίτι του, όπου υπήρχε μετά το άτυχο πρότερο συμβάν με την αερστά μικρούλα. Είναι πολύ πιθανό, αλλά ποτέ δεν τον ρώτησα).

Γ. ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Σε όλα τα συμβάντα που αφορούν αυτό το όνειρο υπάρχουν και κάποια πολύ χαρακτηριστικά συναισθήματα, τα οποία μπορούμε να εντοπίσουμε εύκολα, επειδή συμβαίνουν σε συγκεκριμένα χωρικά σημεία και ταυτόχρονα σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές στην αλληλουχία της δράσης, ύστερα από κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες των πρωταγωνιστών.

1. Στην αρχή υπάρχει μια ανία και μια μικρή ενοχλήση του ονειρευόμενου από κάποια ανιαρή και ενοχλητική κουβέντα. Αυτή η αρχική συναισθηματική κατάσταση είναι κοινή σε όλα τα συμβάντα, αφού:

α. Στο πρότερο συμβάν, ο Βασίλης ήταν αναγκασμένος να υποστεί την ανιαρή και ενοχλητική κουβέντα των συγγενών του.

β. Στο αρχικό συμβάν, την ανιαρή και ενοχλητική κουβέντα των συνανδελφών στο γραφείο.

γ. Στο όνειρο, την ανιαρή και ενοχλητική κουβέντα του γερο-Αχλλέα.

Και στα τρία συμβάντα, στην αρχική αυτή φάση, ο Βασίλης είναι συναισθηματικά παρών-απών, απαντώντας με συμβατικά μολόγια και υπεκφυγές σε αυτές τις αδιάφορες έως ενοχλητικές κουβέντες.

2. Αμέσως μετά, όμως, τα συναισθήματα είναι ίδια μόνο στο (πραγματικό) πρότερο συμβάν και στο (επίσης πραγματικό) αρχικό συμβάν, στο όνειρο, όμως, σε εκείνο το σημείο υπάρχει κάποια σημαντική συναισθηματική διαφοροποίηση. Συγκεκριμένα:

α. Στο (πραγματικό) πρότερο συμβάν, η όμορφη και καλοντυμένη μικρούλα περνάει με αέρα ντίβας από μπροστά του από αριστερά προς τα δεξιά, προκαλώντας του ανάλογα ευφορικά συναισθήματα.

β. Στο (πραγματικό) αρχικό συμβάν, η επίσης όμορφη και καλοντυμένη νεαρή υπάλληλος με το λευκό παντελόνι περνάει από αριστερά προς τα δεξιά, προκαλώντας στον Βασίλη παρόμοια επίσης ευφορικά συναισθήματα.

γ. Στο όνειρο, όμως, το κορτσάκι που εμφανίζεται (παρόλο που και αυτό είναι όμορφο, αριστοκρατικό και καλοντυμένο και περνάει και αυτό από μπροστά του, από αριστερά προς τα δε-

ξιά του) είναι πολύ στενωχωρημένο, πικραμένο, και προκαλεί στον Βασίλη ανάλογα βαριά συναισθήματα.

Στο όνειρο δηλαδή, παρά τη χωρο-χρονική πιστότητα, έχουμε μια φανερότερη συναισθηματική διαφοροποίηση. Αν λάβουμε υπόψη μας μάλιστα ότι η μικρούλα στο όνειρο εκτός από εμφαντικά στενωχωρημένη είναι και εφρατικά ανήλικη (μόλις 11 χρόνων, ενώ η άλλη «έδρανε» για πάνω από 17» και η Τασούλα ήταν 25 χρόνια), φαίνεται ότι το όνειρο είναι εντέχια αυτοπεριοριστικό. Μεγεθύνει δηλαδή το πρόβλημα, για να συντετίσει και να καθοδηγήσει την ψυχή.

3. Στη συνέχεια εξακολουθούν να υπάρχουν παρόμοια συναισθήματα (πανομοιότητα θα μπορούσε να πει κανείς) πάλι μόνο στα δύο πραγματικά συμβάντα, στο πρότερο και στο αρχικό, αφού και στα δύο ο Βασίλης προσβάλλεται ύστερα από κάποια αμφιλεγόμενη πρωτοβουλία του, ενώ σε ό,τι αφορά ειδικά τα συναισθήματα του όνειρου παρατηρούμε και πάλι κάποια πολύ ενδιαφέρουσα επλεκτικότητα. Συγκεκριμένα:

α. Στο πρότερο συμβάν, ο Βασίλης εκφράζει το πολύ αταίριαστο για την ηλικία του ενδιαφέρον για την όμορφη μικρούλα, για να εισπράξει αμέσως ένα αυστηρό βλέμμα από το θείο του και μια γενικότερη παγωμάρα από την ομίγυρη των συγγενών.

β. Στο αρχικό συμβάν, εκφράζει τον επίσης αταίριαστο για την ηλικία του θαυμασμό προς την όμορφη νεαρή υπάλληλο, για να εισπράξει αμέσως μια αναπάντεχη πολύ καυστική επίπληξη από την αυστηρή γυναίκα συνάδελφο.

γ. Στο όνειρο, όμως, έχουμε τελικά αυτή τη βαθιά ικανοποίηση του Βασίλη, μετά τους επαύρους που εισπράττει από τον γερο-Αχλλέα, για τις γενικά άριστες επιλογές του στη ζωή, ανάμεσα στον φανατικό πορταντισμό και την έκφυλη ζωή. Στο όνειρο έχει ελαφρυνθεί η καυστική επίπληξη και το αυστηρό βλέμμα. Όλα τα αρνητικά συναισθήματα του Βασίλη και οι συγκεκριμένες γενεσιουργές αιτίες τους αλλά δεν υπάρχουν στο όνειρο. Οποια αρνητικά συναισθήματα υπάρχουν αφορούν... κάποιους άλλους: τη θλιμμένη μικρούλα (επειδή είχε αποτύχει σε κάποιο test) και τον 70χρονο ασπραμάλλη γερο-Αχλλέα με την πολύ θλιβερή ιστορία της ζωής του.

Τελικά δηλαδή ο ίδιος ο Βασίλης μέσα στο όνειρο του εισπράττει μόνο αυτά τα πολύ κολακευτικά σχόλια και την τελική μεγάλη ικανοποίησή. Είναι μια αξιοθαύμαστη συναισθηματική τακτοποίηση και διόρθωση επιλογών και συμπεριφοράς προς μια θετική κατάσταση. Αυτό ακριβώς οφείλει να κάνει για κάθε ονειρευόμενο κάθε καλό όνειρο.

Εμάς, όμως, στην παρούσα ανάλυση μέγ ενδιαφέρει η αλήθεια, η οποία με τη χωρο-συναισθηματική προσέγγιση διασταυρώθηκε από πολλές πλευρές, χωρικές, χρονικές και συναισθηματικές. Το όνειρο είναι ένα παιχνίδι στη φαντασία του ονειρευόμενου που αφορά αποκλειστικά τη μνήμη του. Έρχεται τελευταίο πάντα, έπειτα από μια σειρά «πραγματικά» συμβάντα, και μπορεί να έχει επλεκτικά εικόνες-αναμνήσεις από όλα. Η οικονομία του ονείρου «αντικαθιστά» τις εικόνες του πραγματικού αρ-

χικοί συμβάντος με εικόνες από οποιοδήποτε χώρο-συναισθηματικά κατάλληλο πρότερο συμβάν (ή συμβάντα), ανάλογα με τις ανάγκες της σωστής χώρο-χρονικής και συναισθηματικής εκπροσώπησης του αρχικού συμβάντος και με τα προσήχθημα που επιθυμεί να σώσει η συνείδηση του ονειρευόμενου. Άμεσος στόχος είναι η θυσική ισορροπία και η γαλήνη. Υπέρτατος στόχος πάντα είναι η γενική ψυχοσωματική ομοιόσταση.

Στις συζητήσεις που είχα με τον Βασίλη ανακάλυψα πολλές άλλες ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες, που διευκρινίζουν πολλές από τις πιθανές απορίες, οι οποίες ίσως υπάρχουν γι' αυτό το όνειρο και την ερμηνεία του. Ενδεικτικά παραθέτω τις χαρακτηριστικότερες:

Γιατί αυτός ο φανατικός πουριτανός άγιος στο όνειρο λεγόταν Αχιλλέας;

Διότι ο Βασίλης πάντα αποκαλεί «Αχιλλέα» κάθε ωραίο άντρα με πολλές σεξουαλικές κατατήσεις (τα συνήθειες κάτι τέτοια), και ο ασπριμάλλης συνάδελφος στο αριστερό γραφείο σε αυτό ήταν πραγματικός Αχιλλέας.

Γιατί πρώτος το γέρο στο όνειρο. «Πώς είπαμε ότι σε λένε;».

Διότι ο Βασίλης σε μια συζήτηση που είχα παλιά με τον ασπριμάλλη συνάδελφο, του είχε πει ότι με τα πυκνά άσπρα μαλλιά του και τα γενικά εξευγενισμένα χαρακτηριστικά του ήταν σαν τον Μαγδαληνή, τον εξευγενισμένο αρχιεπίσκοπο από τους Αβελίους του Ουγκώ. Από εκείνη τη μέρα, όταν ο Βασίλης περνάει από το γραφείο εκείνου του συνάδελφου, του λέει αστείο-όμως: «Πώς είπαμε ότι σε λένε;». Είναι ένα κοινό αστείο μεταξύ τους.

Γιατί στο όνειρο ο ασπριμάλλης Αχιλλέας/Μαγδαληνής παρουσιάστηκε τελικά σαν 70χρονος φανατικός πουριτανός;

Διότι εκείνη ακριβώς τη στιγμή η οικονομία του ονειρού απαιτούσε αυστηρό πουριτανισμό, σαν αποστομωτική αντίληψη στα καυστικά σχόλια και τα βλέμματα που τον κατηγορούσαν για το αντίθετο. Ο στεγνός πουριτανισμός, όμως, είναι κάτι διαφορετικό από τις ιδιότητες του Αχιλλέα/Μαγδαληνή που είχε ο ηλικιωμένος συνάδελφος. Γι' αυτό το όνειρο εισήγαγε αθόρυβα ένα ακόμα πρόσωπο και το συνδέσει με τον ασπριμάλλη Αχιλλέα: έναν 70χρονο ιερέα με μακριά άσπρα μαλλιά και γένια. Λίγα μέτρα ακριβώς απέναντι από τη (γνωστή μας) μπροστινή αυλή του σπιτιού του Βασίλη (όπου άρχισαν όλα αυτά τα βασάνια του), βρίσκεται η μοναδική εκκλησία του χωριού (σχεδ. 3), και ο μοναδικός πάπας σ' αυτήν είναι ακριβώς ένας ασπριμάλλης καθ' όλα αξιοπρεπής, πουριτανός και μάλιστα ακριβώς 70 χρόνων. Σίγουρα είναι και ένα συγκεκριμένο πρότυπο για τον Βασίλη που είναι ο γείτονας της διπλανής πόρτας και τον βλέπει πολύ συχνά. Αυτό το πρότυπο βγήκε στο όνειρο ακριβώς τη στιγμή που έπρεπε. Η είσοδος της εκκλησίας είναι στ' αριστερά όπως έβλεπε ο Βασίλης από την αυλή του, όταν πέρασε η 17χρονη μικρούλα.

Η αναλυτική ερμηνεία του ονειρού περιλαμβάνει όλες τις ερωτήσεις μου και όλες τις απαντήσεις του Βασίλη, αλλά η παρούσα συνοπτική παρουσίασή του τελειώνει εδώ. Ο καλόπι-

στος αναγνώστης θα συμφωνήσει ότι καταδείχθηκε ισχυρή λογική αντιστοιχία μεταξύ των τριών συμβάντων σε τόσο πολλά σημεία ώστε να αποκλείεται παντελώς η σύμπτωση. Τα πάντα βρίσκονται στη θέση τους με κάθε λεπτομέρεια, αρκεί να βρεις τι θα ψάξεις και τι μπορεί να περιμένεις. Ο Βασίλης ξαφνιάστηκε όταν τον ρώτησα αμέσως μόλις άκουσα το όνειρο, μήπως κάποια άλλη άμορφη και κλοντιμένη μικρούλα είχε περάσει στην πραγματικότητα την περασμένη μέρα από αριστερά του προς τα δεξιά του. «Ξέρεις πολύ καλά τι να ρωτήσεις!», μου είπε κατάπληκτος. Εγώ, βέβαια, απλά είχα να τον παρόμοιο «αρχικό συμβάν», γιατί σύμφωνα με τη θεωρία ήμουν σίγουρος ότι θα υπήρχε.

Ολοκληρώνοντας, θα ήθελα να προσδώσω το αυτονόητο: ότι προσπάθησα να καταγράψω με πιστότητα όλα τα δεδομένα χωρίς να παραλλάξω τίποτα. Το μόνο που άλλαξα συνειδητά ήταν το όνομα του ονειρευόμενου, για να διασφαλίσω την ανωνυμία του χωρίς να στερηθεί το κείμενο το προσωπικό του όφος.

Ετσι ανώνυμα θέλω να τον ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά και να του πω ότι ειλικρινά χάρηκα πολύ που τον γνώρισα. Στην πραγματικότητα, (όπως και στα όνειρά του εξάλλου), είναι ένας αξιοπρεπής, προσεκτικός, ζεστός και τρυφερός άνθρωπος.

Σημείωση

* Το όνειρο «Η θλιμμένη μικρούλα» έχει ερμηνευτεί με τη χώρο-συναισθηματική μέθοδο τροχηλίας των ονείρων, που βασίζεται σε μια θεωρία στην οποία ο συγκεκριμένος του ύπνου έχει αναπτυχθεί σε δύο μελέτες: Χάρος και συναισθηματικό όνειρο, Έκδοση 1992, και 12 όνειρα, 12 χώρο-συναισθηματικές ερμηνείες, Δελφίνι, Αθήνα 1997.

Space and Emotion

S. Tollis

In this article I present my space-emotional dream interpretation method and theory, which maintains that a subject/dreamer experiences first an actual initial event in broad daylight and, when he goes to sleep, this very same initial event reappears in his dream. This time it is disguised with suitable dream pictures, different yet similar to the initial event, that contain similar actions, causing during the dream similar emotions.

- So, a dream, regarding the initial event, is:
- a. A re-presentation, since it has different though similar pictures.
 - b. A re-action, since it has similar action (behavior, energy).
 - c. A re-dramatization, since it has similar emotions (drama).

These suitable dream pictures are "borrowed" for the needs of the dream from the subject-dreamer's memory -where else from in one's sleep?-, namely from some previous event that had happened to the dreamer/subject in the past, before the dream and before the initial event. This previous event as a central picture matches point to point with all the important parts of the initial event, plus its action and emotions. The previous event is what we actually see in a dream, but hidden behind it point to point lies invisible the recent initial event of the day before, which is the true interest of the dream.

Not all everyday events become dreams, however. Just the initial events that ended up abruptly, frustrated, with their emotions pending in mid air. The pending emotion is the actual secret charge of any dream. And the dream is an actual attempt of our consciousness to put in order a frustrated pending emotion. It is quite a manoeuvre.

S.T.